

Ks. JAROSŁAW KORAL SDB
UKSW, Warszawa

AGROTURYSTYKA JAKO CZYNNIK ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH W POLSCE PO 1989 ROKU

1. WSTĘP

Pojęcie agroturystyki pojawiło się w ostatnim ćwierćwieczu XX wieku. Jednoznaczne zdefiniowanie agroturystyki jest trudne. Pojęcie to bowiem mieści się w obrębie turystyki wiejskiej, czyli formy rekreacji, która odbywa się na terenach wiejskich i obejmuje wiele rodzajów aktywności związanej z turystyką pobytową, krajoznawczą, aktywną, specjalistyczną, kulturową¹.

W Polsce rozwój agroturystyki obserwowany jest od początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Obecnie agroturystyka stanowi jedną z ważniejszych gałęzi rozwoju polskiej wsi. Pozwala znaleźć przede wszystkim dodatkowe źródło dochodu. Korzyści z agroturystyki jest wiele. Należą do nich przede wszystkim: promowanie regionu, ożywienie środowiska w kierunku rozwoju usług oraz otwarcie na świat. Agroturystyka jest tą formą turystyki, która w ostatnich latach rozwija się w dość szybkim tempie. Dane statystyczne pokazują dynamiczny wzrost liczby kwater agroturystycznych². Ożywieniu tej formy wypoczynku sprzyja wzrost zapotrzebowania na wypoczynek z dala od wielkich aglomeracji, w ciszy, spokoju, w bliskim kontakcie z przyrodą i w rodzinnej atmosferze. Agroturystyka spełnia wszystkie wymienione kryteria, dlatego z roku na rok przybywa osób korzystających z tej formy wypoczynku.

Tereny wiejskie w Polsce cechują: bogactwo natury, piękne krajobrazy, obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, bogata kultura ludowa. Z pewnością sprzyja to rozwojowi turystyki na tych obszarach. Rozwój agrotury-

¹ Por. *Agroturystyka*, red. K. Młynarczyk, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2002, s. 7.

² Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2009 r.: zasoby indywidualnej bazy noclegowej w kwaterach agroturystycznych obejmują w Polsce łącznie ponad 57 tys. miejsc noclegowych oferowanych przez 5474 obiektów agroturystycznych. Najwięcej kwater agroturystycznych zlokalizowanych jest w województwach: małopolskim (9845), podkarpackim (8482) i pomorskim (4861). Pod względem liczby obiektów agroturystycznych wyróżniają się województwa: podkarpackie (995), małopolskie (819) i podlaskie (478).

styki w dużym stopniu uzależniony jest od zróżnicowania regionalnego. Główną rolę odgrywa atrakcyjność danego obszaru. Ważny jest również poziom rozwoju szeroko pojętej infrastruktury. Właśnie na takich obszarach powstaje najwięcej podmiotów świadczących usługi w zakresie agroturystyki. Na rozwój agroturystyki wpływa zatem wiele różnorodnych czynników. Jej rozwój niesie wiele korzyści dla obszarów wiejskich w różnych sferach życia społecznego, ekonomicznego, kulturalnego. Rozwój agroturystyki pozwala kreować pozarolnicze funkcje wsi.

2. WOKÓŁ POJĘCIA AGROTURYSTYKA

We współczesnej turystyce coraz częściej obserwuje się tendencje do rozwoju. Ich rola i popularność wynika przede wszystkim ze zmian cywilizacyjnych, które bezpośrednio wpływają na zmiany motywów zachowań mieszkańców wielkich aglomeracji miejskich, którzy są głównymi nabywcami usług agroturystycznych. Jedną z najbardziej popularnych form turystyki określanej mianem alternatywnej jest turystyka wiejska, która z roku na rok cieszy się coraz większą popularnością. Turystyka wiejska obejmuje wszystkie formy turystyki występującej na wsi. Pojęcie agroturystyki jest używane w Polsce od początku lat 90-tych XX wieku. Najogólniej termin oznacza działalność turystyczną, którą realizują gospodarstwa rolne. Pojęcie agroturystyki doczekało się wielu ujęć definicyjnych. Najczęściej cytowana w literaturze przedmiotu definicja agroturystyki określa ją jako „formę wypoczynku odbywającego się na terenach gospodarstw wiejskich o charakterze rolniczym, opartą o bazę noclegową i aktywności rekreacyjne związane z gospodarstwem rolnym lub równoważnym i jego otoczeniem przyrodniczym, produkcyjnym i usługowym”³. Zatem można uznać turystykę „za taką działalność, która odbywa się na obszarach wiejskich, jest dostosowana do istniejących tam warunków i racjonalnie wykorzystuje naturalne walory miejscowe”⁴.

Według J. Sikory, „turystyka na terenach wiejskich obejmuje wszelką turystykę organizowaną na wsi. Głównym jej celem jest przeciwstawienie atrakcji i warunków turystycznych środowiska wiejskiego miejskiemu”⁵. Turystyka wiejska określana jest również jako każda forma turystyki, która odbywa się w środowisku wiejskim i wykorzystuje walory wiejskości (przyroda, kultura, krajobraz, zabudowania, itp.), które są tu główną atrakcją⁶. Z kolei M. Drzewiecki uważa, że: „turystyka wiejska to forma rekreacji, która odbywa się na obszarach prawdziwej wsi i obejmuje wielorakie rodzaje aktywności rekreacyjnych”⁷. Natomiast J. Ma-

³ M. Drzewiecki, *Podstawy agroturystyki*, Wydawnictwo OPO, Bydgoszcz 2002, s. 41.

⁴ M. Dębniwska, M. Tkaczuk, *Agroturystyka, koszty, ceny, efekty*, Wydawnictwo POLTEXT, Warszawa 1997, s. 17.

⁵ J. Sikora, *Organizacja ruchu turystycznego na wsi*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999, s. 69.

⁶ Por. J. Majewski, *Turystyka konwencjonalna i alternatywna a agroturystyka*, Rynek Turystyczny (1994)7, s. 12.

⁷ M. Drzewiecki, *Agroturystyka współczesna w Polsce*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Turystyki

jewski i B. Lane określili agroturystykę jako formę turystyki wiejskiej, która wiąże się z rolnictwem i gospodarstwem rolnym. Twierdzą oni, że „produkcja roślinna i hodowla zwierząt stanowią jedną z atrakcji pobytu turystów w gospodarstwie”⁸.

Sam termin agroturystyka został wprowadzony przez przedstawicieli strony podaźowej, reprezentujących interesy gospodarstw rolnych świadczących usługi turystyczne. Stąd pojęcie to współcześnie obejmuje wszelkie rodzaje działalności związanej z obsługą nie tylko turystów, ale i wczasowiczów. Pojęcie agroturystyka inaczej jest rozumiane przez turystów, a inaczej przez tych, którzy świadczą usługi agroturystyczne. Z punktu widzenia podmiotów świadczących usługi agroturystyczne, agroturystyka to różne formy usług noclegowych, gastronomii, rekreacji, wypoczynku, sportu, a nawet lecznictwa i rehabilitacji. Agroturystyka jest więc formą turystyki związaną z obszarami wiejskimi. Rozwija się w oparciu o gospodarstwo rolne, które stanowi najstarszą, historycznie ukształtowaną jednostkę wytwórczą w rolnictwie. Nie wystarczy jednak tylko gospodarstwo rolne, by mogła rozwijać się agroturystyka. Warunkiem niezbędnym jest jego odpowiednie zastosowanie i zaadaptowanie do przyjmowania gości.

Agroturystykę charakteryzują trzy podstawowe cechy. Po pierwsze, jest to forma, która ogranicza się do terenów o charakterze rolniczym, a nie tylko do terenów wiejskich w znaczeniu administracyjnym. Po drugie, agroturystyka ma związek z gospodarstwem rolnym i polega na wykorzystaniu budynków mieszkalnych lub gospodarskich do świadczenia usług noclegowych. Trzecia cecha to wypoczynek, który odbywa się w otoczeniu przyrodniczym gospodarstwa z wykorzystaniem produkcji zwierzęcej i roślinnej.

Agroturystyka jest również formą przedsiębiorczości postrzeganą jako ważna potrzeba ekonomiczna i szansa rozwoju wielu, zwłaszcza mniejszych, gospodarstw rolnych. Jest istotnym elementem z punktu widzenia lokalnego rynku pracy, szczególnie na obszarach, o niskim poziomie industrializacji i ograniczonych zasobach lokalnego rynku pracy. Prowadzenie działalności agroturystycznej daje duże szanse na samo zatrudnienie, ale także pobudza rozwój rynku usług i generuje nowe miejsca pracy. Turyści mają możliwość korzystania z noclegów w czynnym gospodarstwie rolnym i dzięki temu mogą obserwować życie zawodowe odwiedzanej rodziny rolniczej. Z kolei rodzina przyjmująca turystów decyduje się na udostępnienie turystom własnego miejsca zamieszkania, pracy, nauki i wypoczynku. Innowacyjność agroturystyki polega na gotowości rodziny rolniczej do przyjmowania turystów i oferowania im atrakcyjnego programu pobytu. Zainteresowanie agroturystyką występuje zarówno ze strony turystów, którzy coraz częściej preferują wypoczynek z dala od aglomeracji miejskich, na tzw. „łonie natury”, jak również ze strony rolników, wśród których obserwuje się rosnące zainteresowanie tą formą działalności.

i Hotelarstwa, Gdańsk 2009, s. 8.

⁸J. Majewski, B. Lane, *Turystyka wiejska i rozwój lokalny*, Fundacja Edukacja dla Demokracji, Warszawa 2003, s. 16.

Agroturystykę można sprowadzić do trzech jej podstawowych rodzajów. Pierwszy, to turystyka na terenach wiejskich, którą należy rozumieć jako wszelkie formy rekreacji w rejonie niezurbanizowanym. Druga, to turystyka związana z rolnictwem. Oprócz produktu turystycznego, ten rodzaj turystyki oferuje jeszcze możliwość poznawania specyfiki zawodu rolnika łącznie z wykonywaniem pewnych funkcji produkcyjnych. Trzeci, to turystyka wiejska, która uwzględnia elementy kultury lokalnej i formy integracji ze społecznością obszarów wiejskich⁹.

Agroturystyka stanowi alternatywną formę spędzania czasu wolnego wobec turystyki masowej. Opiera się na bezpośrednim kontakcie z naturalnym środowiskiem, stwarza możliwość ruchu i odpoczynku w warunkach ciszy, spokoju i czystego powietrza. Umożliwia również poznanie walorów zróżnicowanych form środowiska naturalnego oraz tradycji i kultury danego regionu. Jednym z niezbędnych warunków do rozwijania agroturystyki jest czyste środowisko i walory naturalne.

3. AGROTURYSTYKA CZYNNIKIEM ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Rozwój agroturystyki jest jednym z ważniejszych czynników, które determinują rozwój lokalnych społeczności. Zasadniczą determinantą dalszego dynamicznego rozwoju turystyki wiejskiej, a szczególnie agroturystyki będzie zwiększona aktywność mieszkańców wsi, utwierdzonych w przekonaniu, że rozpoczęcie przez nich działalności turystycznej może w istotny sposób uzupełnić obecne, niskie dochody z prowadzenia indywidualnych gospodarstw rolnych. Dotychczasowa aktywność członków wiejskich społeczności w zakresie świadczenia usług turystycznych jest oczywiście warta podkreślenia. Większość tych osób dopiero niedawno zaczynała stawiać w turystyce pierwsze kroki, stykając się od razu z twardymi regułami gospodarki rynkowej, dużą konkurencją oraz brakiem pewności pozyskania nabywców usług turystycznych przy konieczności poniesienia określonych nakładów inwestycyjnych. Aktywność ta jest jednak, na obecnym etapie rozwoju turystyki na obszarach wiejskich, niewystarczająca. Bardzo niewiele jest bowiem w poczynaniach mieszkańców wsi działań zespołowych. Ogranicza to możliwość stworzenia bogatszej oferty turystycznej, istotnego zmniejszenia niektórych kosztów działalności, np. w zakresie promocji i dystrybucji, pozyskania zwolenników dla idei turystyki wiejskiej i agroturystyki wśród lokalnych samorządów i uczynienia z nich partnerów w wielu przedsięwzięciach warunkujących i stymulujących rozwój turystyki na wsi. Niski stopień działań zespołowych to również większe prawdopodobieństwo wystąpienia lokalnych konfliktów pomiędzy tymi, którzy uzyskują korzyści z turystyki, a pozostałą częścią społeczności, która takiej możliwości nie ma lub jej nie dostrzega.

Prezentując środowiskowe uwarunkowania rozwoju turystyki na obszarach wiejskich, należy wskazać jeszcze inny problem: dużą hermetyczność lokalnych,

⁹ Por. J. Wojciechowska, *Procesy i uwarunkowania agroturystyki w Polsce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2009, s. 10.

wiejskich społeczności, zwłaszcza na terenach cechujących się niskim poziomem życia mieszkańców, a jednocześnie predysponowanych do rozwijania turystyki ze względu na atrakcyjność wiejskiego krajobrazu. Powoduje ona, że w rejonach wiejskich najbardziej potrzebujących pomocy inicjatywy w tym zakresie spotykają się z dużą nieufnością mieszkańców oraz brakiem przekonania, że ich własne działania mogą istotnie poprawić standard życia. W konsekwencji rozwój turystyki wiejskiej jest tam znacznie wolniejszy aniżeli w rejonach bardziej zasobnych¹⁰. Poza systematycznym kształtowaniem nowej „osobowości” ludności wiejskiej zamieszkałej na najbardziej zaniedbanych, a równocześnie atrakcyjnych turystycznie obszarach wiejskich, należałoby także rozwijać rządowe programy rozwoju różnych form aktywności gospodarczej, w tym także świadczenia usług turystycznych.

Prowadzenie działalności agroturystycznej wiąże się między innymi ze zdobywaniem nowej wiedzy o charakterze specjalistycznym, np. z zakresu zarządzania. Właściciele powinni znać również fundamentalne zasady rachunkowości. Właściciel gospodarstwa agroturystycznego powinien być menadżerem. Jak stwierdza M. Jalinik: „Marketing, promocja, budownictwo, urządzenie wnętrz, kuchnia, obsługa gości, gościnność, prezentacja kultury, walorów otoczenia, umiejętność pracy zespołowej, dobrej organizacji planowania, to wiedza i umiejętności, których znajomość decyduje o tym, jak rozwinie się biznes turystyczny”¹¹.

Dynamiczny rozwój agroturystyki powinien skłaniać do wzmożonych wysiłków na rzecz podnoszenia jakości świadczonych usług i doskonalenia oferty. Agroturystyka sprzyja rozwojowi samorządności. Przykładem są działające na terenie województwa podkarpackiego organizacje agroturystyczne, które skupiają organizatorów agroturystyki w celu obrony ich interesów i podejmowania wspólnych inicjatyw na rzecz popierania przedsiębiorczości agroturystycznej. Działalność agroturystyczna stymuluje rozwój przedsiębiorczości w postaci gastronomii, drobnych zakładów usługowych. W ten sposób lokalne społeczności aktywizują się zawodowo. Agroturystyka może przyczynić się do zatrzymania ludności w ośrodkach wiejskich i będzie sposobem zapobiegania starzeniu się społeczeństwa na wsi.

4. AGROTURYSTYKA CZYNNIKIEM ZWIĄZANIA LUDNOŚCI Z TERENEM OJCZYSTYM

Mieszkańcy wsi są współcześnie, podobnie jak i przeszłości, ważnym składnikiem struktury społecznej. Warstwa chłopów w istotny sposób wywiera wpływ na politykę gospodarczą i społeczną państwa, efektywna polityka agrarna często z konieczności musiała uwzględniać specyficzne dla chłopów cechy społeczne, kulturowe i psychologiczne. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej stworzyło

¹⁰ Por. B. Mikuta, K. Żelazna, *Organizacja ruchu turystycznego na wsi*, Wydawnictwo Format-AB, Warszawa 2004, s. 34.

¹¹ M. Jalinik, *Agroturystyka na obszarach przyrodniczo cennych*, Wydawnictwo Biblioteki Białostockiej, Białystok 2002, s. 18.

przed mieszkańcami wsi nowe możliwości¹². Przede wszystkim, atrakcyjne stały się idee zmniejszenia różnic między centrami a peryferiami. Tworzenie alternatywnych źródeł dochodu na obszarach wiejskich również otworzyło nowe perspektywy przed polskimi chłopami. Obszary wiejskie nie mogą kształtować się, bazując tylko na własnych zasobach. Oznacza to, że określonym modyfikacjom ulegać też muszą zachowania mieszkańców wsi, wśród których dominują chłopci.

Agroturystyka stanowi dodatkową działalność wielu rolników, zapewniając im stałe źródło dochodu. Rozwój agroturystyki jest jednym z ważniejszych czynników stymulujących rozwój obszarów wiejskich¹³. Pobyt turystów w danym regionie zwiększa popyt na różnego rodzaju dobra o charakterze nieturystycznym. Robią zakupy w sklepach, korzystają z usług stacji benzynowych, aptek. Korzystają również z usług bankowych, pocztowych i obsługi samochodów. Rozwój agroturystyki wymaga inwestowania w infrastrukturę, co wpływa na rozwój danego regionu i podnosi poziom życia jego mieszkańców. Agroturystyka stymuluje wzrost produkcji rolnej, gdyż zwiększa się zapotrzebowanie przede wszystkim na zdrową, ekologiczną żywność oraz na produkty regionalne¹⁴. Bezpośrednią konsekwencją tego zapotrzebowania na różne dobra i usługi jest wzrost liczby miejsc pracy, ponieważ tworzą się nowe źródła zarobkowania. Rozwój dotyczy także sfery kulturalnej. Tradycje i obyczaje regionu często są odświeżane i nabierają nowej wartości, ponieważ stanowią atrakcyjną ofertę dla turystów. Takie zapotrzebowanie wiąże się z materialnymi składnikami kultury danego regionu. Wytwory lokalnego rzemiosła, zabytki, pamiątki, kulinaria wchodzi w sferę popytu turystów. Zaspokajanie potrzeb turystów niejednokrotnie wymaga współdziałania w tworzeniu wszechstronnej oferty oraz metod dotarcia do potencjalnych jej odbiorców.

Niewątpliwie rozwój agroturystyki ma swoje atuty, lecz należy wspomnieć także o pewnych zagrożeniach, jakie niesie ze sobą rozwój ruchu turystycznego. Na skutek skoncentrowanego ruchu turystycznego mogą ulec degradacji walory przyrodnicze i krajobrazowe stanowiące główne atrakcje turystyczne w regionie¹⁵. Destabilizacji może także ulec system stosunków społecznych w społeczności lokalnej wskutek długotrwałego przebywania turystów na danym obszarze.

5. ZAKOŃCZENIE

Podsumowując powyższe analizy, należy stwierdzić, że agroturystyka niesie ze sobą wiele korzyści dla rozwoju społeczności lokalnych. Jest jednym z ważniej-

¹² Por. D. Knecht, *Agroturystyka w agrobiznesie*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2009, s. 111-112.

¹³ Por. E. Gurgul, *Agroturystyka jako element rozwoju i promocji regionu*, Wydawnictwo Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2005, s. 22.

¹⁴ Por. W. Kosiedowski, *Samorząd terytorialny w procesie rozwoju regionalnego i lokalnego*, Dom Organizatora, Toruń 2005, s. 21.

¹⁵ Por. P. Bohdanowicz, *Turystyka a świadomość ekologiczna*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006, s. 141-152.

szych elementów, które stymulują rozwój w sferze społecznej, ekonomicznej i kulturowej. Polska wieś posiada znaczny potencjał dla rozwoju tej formy turystyki. Szczególnie należy podkreślić walory przyrodnicze, nieskażone środowisko, czyste powietrze, bogactwo fauny i flory, różnorodność krajobrazową – to niewątpliwie potencjał wielu polskich województw, który jak do tej pory jest wykorzystany tylko w niewielkim stopniu.

Zakładanie działalności agroturystycznej wymaga od rolników wzbogacania wiedzy oraz pozwala nabyć wiele nowych umiejętności. Jest również determinantem rozwoju rolnictwa, sprzyja jego unowocześnieniu. Organizatorzy agroturystyki poszukują nowych rozwiązań, stosują ekologiczne metody uprawy, specjalizują się w jakiejś określonej produkcji. Często prowadzenie działalności agroturystycznej wspomaga rozwój produktów regionalnych. Agroturystyka pobudza do działalności lokalne społeczności. Rozwija samorządność. Sprawia, że powstają organizacje które zrzeszają ludzi odpowiedzialnych za agroturystykę, którzy wspólnie dbają o swoje interesy. Należy podkreślić, że agroturystyka wywiera wpływ na wzrost ogólny poziomu rozwoju danego regionu. Zapewnia nie tylko źródło dochodu rolnikom, ale wpływa stymulująco na obszary wiejskie, na których się rozwija. Agroturystyka jest determinowana różnymi czynnikami ekonomicznymi, społecznymi, przyrodniczymi i organizacyjno-prawnymi. Jednak podstawą do jej istnienia i rozwoju są atrybuty takie jak przestrzeń, ruch, czas.

Agroturystyka, będąc istotnym czynnikiem rozwoju gospodarczego terenów wiejskich pobudza rozwój społeczny. Poznanie przez turystów, w wyniku ich bezpośrednich kontaktów z rodzinami rolniczymi, walorów gospodarstwa rolnego, stylu życia i pracy w rolnictwie, wartości kulturowych wsi, siły tradycji, zwyczajów i obyczajów, sprzyja większemu ich poszanowaniu – a równocześnie rodzi wśród samych mieszkańców wsi poczucie własnej wartości, wzbudza lokalny patriotyzm, zwiększa dbałość członków wioskowej społeczności o wygląd wsi, wzmacnia zainteresowanie i troskę o lokalną architekturę, pamiątki kultury materialnej, tradycyjne rzemiosło, rękodzielnictwo, sztukę kulinarną, itp. Obecność turystów w obrębie gospodarstwa, jak i na terenie wsi wzmacnia działania na rzecz czystości i estetyki, podnosząc w perspektywie jakość życia samych mieszkańców.

Konieczność zaspokojenia różnorodnych potrzeb turystów przebywających na terenach wiejskich rodzi ponadto potrzebę zespołowych działań społeczności wiejskiej w kreowaniu wszechstronnej oferty obejmującej zakwaterowanie, wyżywienie, transfery, rekreację, zwiedzanie, rozrywki – a także w tworzeniu odpowiednich metod dotarcia z ofertą do mieszkańców miast i przekonania ich do jej kupna. Rozwija to umiejętność współpracy, także w innych dziedzinach, wzmacnia poczucie odpowiedzialności za końcowy efekt działania, odkrywa lokalnych liderów. Bezpośrednie kontakty z turystami, reprezentującymi zazwyczaj inne środowiska społeczne, odrębną kulturę, posiadającymi własne zwyczaje i odmienne systemy wartości, wzbogacają równocześnie osobowość mieszkańców wsi. Nie czują się oni odcięci od świata, gdyż świat przyjeżdża do nich. Odbywające się zatem

z powodu agroturystyki wzajemne przenikanie kultur niesie doświadczenia dla obu uczestniczących w niej stron.

W obecnej trudnej sytuacji ekonomicznej polskiego społeczeństwa, wobec zmniejszania się dochodów z gospodarstwa rolnego, istnieje konieczność poszukiwania pozarolniczych źródeł dochodu. Tym źródłem może być agroturystyka. Może przyczynić się do poprawy sytuacji na lokalnym i regionalnym rynku pracy. Działalność agroturystyczna w powiatach o walorach przyrodniczych i krajobrazowych jest szansą na znalezienie zatrudnienia. Nadal jednak istnieje spory potencjał, który jest niewykorzystany.

AGRITOURISM AS A FACTOR OF COUNTRYSIDE DEVELOPMENT IN POLAND AFTER THE YEAR 1989

Summary

Agritourism is a form of tourism that has recently undergone quite a fast development. Statistics show a dynamic increase in the number of holiday farms. An increasing need for holidays spent far away from big cities, in peace and quiet, in close contact with nature and in a family atmosphere contributes to the growth of this form of tourism which attracts more and more people every year. Development of agritourism opens up new possibilities of using rural space, agricultural buildings and local infrastructure. Additionally, agritourism is an important factor in fostering countryside development, especially with respect to places located far from metropolitan areas. Agritourism is an important form of countryside economic development.

Keywords: agritourism, countryside, holiday, nature, family

Nota o Autorze: ks. prof. dr hab. Jarosław Koral, urodzony 31 maja 1960 r. w Świebodzinie, salezjanin, kierownik Zakładu Socjologii Pracy i Organizacji w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Członek Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, Rady Programowej Studium Generale Europa (2004), Polskiego Towarzystwa Wykładowców Katolickiej Nauki Społecznej (1997), Ogólnopolskiej Sekcji Teologów Moralistów Polskich (1999), Polskiego Towarzystwa Politologów oraz Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego (2008). Członek Komitetu Naukowego Zeszytów Pracy Socjalnej w ramach Roczników Teologii KUL. Recenzent Roczników Nauk o Rodzinie KUL, Recenzent Zeszytów Naukowych Międzynarodowego Centrum Dialogu Międzykulturowego i Międzyreligijnego UKSW w Warszawie. Autor 9 książek i około 165 artykułów z zakresu: polityki społecznej, katolickiej nauki społecznej, socjologii, bezrobocia, bezdomności, patologii życia społecznego, ubóstwa, niepełnosprawności oraz działalności charytatywnej Kościoła.

Słowa kluczowe: agroturystyka, wieś, wypoczynek, przyroda, rodzina